Resumé

Tato práce se věnuje problematice právního postavení dítěte a jeho participačních práv. Práce je koncipována jako srovnávací studie a zaměřuje se na komparaci právní úpravy participačních práv dítěte v Ruské federaci a České republice. Cílem práce je najít jednak shodné prvky v právní úpravě postavení dítěte a jeho participačních práv výše uvedených států, jednak prvky odlišné, a zhodnotit je. Přijetím Úmluvy o právech dítěte v roce 1989 došlo k posunu v oblasti právního postavení dítěte. Jednotlivé státy postupně začlenily do svých právních řádů ustanovení, na jejichž základě není dítě jen nositelem práv, ale i aktivním subjektem, který je schopen za splnění zákonných předpokladů tato práva i vykonávat. Důležitým aspektem, na který se práce rovněž zaměřuje, je posouzení, zdali jsou participační práva dětí v praxi skutečně uplatňována nebo jsou dodnes spíše jen teoretickou konstrukcí.

Práce je rozdělena do úvodu, čtyř hlavních kapitol, které jsou dále členěny na podkapitoly, a závěru. První kapitola se věnuje vymezení základních pojmů, které jsou klíčové ve vztahu k postavení dítěte a jeho participačním právům. Na prvním místě je vymezen pojem „dítě“, a to postupně z hlediska práva mezinárodního, práva českého a práva ruského. Poté je definován koncept tzv. nejlepšího zájmu dítěte, jako jednoho z nejdůležitějších prvků, které soudy posuzují při rozhodování o záležitostech, které mají vliv na život dítěte. Nejlepší zájem dítěte je v této kapitole rovněž zkoumán z pohledu mezinárodního práva, českého a ruského práva.

Druhá kapitola analyzuje práva dítěte obecně a věnuje se charakteristice participačních práv dítěte. Je zde načrtnuto zařazení participačních práv v rámci Úmluvy o právech dítěte a vymezen jejich vztah k ostatním právům, zakotveným v této Úmluvě. Dále je pak pojednáno o vztahu České republiky k participačním právům dítěte, včetně významných rozhodnutí Ústavního soudu. Poslední část této kapitoly je zasvěcena zkoumání uplatňování participačních práv dítěte v Ruské federaci.

Třetí a čtvrtá kapitola se pak věnují konkrétním oblastem, ve kterých se participační práva dítěte uplatňují, a to otázce osvojení, svěření dítěte do péče a úpravě styku s druhým rodičem po rozvodu rodičů. Obě tyto kapitoly se zabývají uvedenými instituty ve vzájemném srovnání české a ruské právní úpravy a zkoumají, nakolik může dítě uplatnit své právo být slyšeno v řízeních o daných otázkách před soudem. Z tohoto důvodu jsou zde také zkoumána významná soudní rozhodnutí obou států a také rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva.

V závěru práce dochází ke shrnutí a zhodnocení, nakolik jsou participační práva dítěte v České republice a v Ruské federaci dodržována, čímž dochází k posouzení otázky, nakolik má dítě v právních řádech těchto států reálnou možnost ovlivnit rozhodovací činnost soudů v záležitostech, které se jej týkají.